

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У СТУДЕНТІВ ТУРИСТИЧНОЇ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

У статті розкрито питання розвитку і формування комунікативної компетенції як одного з методів навчання говоріння іноземною мовою студентів туристичної спеціальності, запропоновані найвдаліші методи для досягнення цієї мети.

Ключові слова: комунікативна компетенція, мовленнєві навички, міжнародне спілкування, професійно-орієнтоване спілкування на іноземній мові.

В статье рассматривается проблема развития и формирования коммуникативной компетенции как одного из методов обучения говорению на иностранном языке студентов туристической специальности и предложены наиболее подходящие методы для достижения этой цели.

Ключевые слова: коммуникативная компетенция, языковые навыки, международное общение, профессионально-ориентированное общение на иностранном языке.

The article deals upon a problem of the development and formation of communicative competence as a method of learning a foreign language for the students of the "Tourism" faculty and suggests the most appropriate methods to achieve this goal.

Key words: communicative competence, verbal skills, international communication, professionally-oriented communication in a foreign language.

Постановка проблеми. За останні роки туризм став одним із найпріоритетніших напрямків розвитку національної культури й економіки України. Державна політика в сфері туризму визначається Верховною Радою України, яка намагається створити найсприятливіші умови для туристичної діяльності. Міжнародна співпраця зумовила підвищення уваги до розвитку й удосконаленню навичок професійно-орієнтованого спілкування майбутніх фахівців із туризму, які можна забезпечити шляхом розвитку комунікативної компетенції студентів. Тому одним з основних чинників успішного розвитку

туризму в Україні є, насамперед, ефективна підготовка фахівців даної спеціальності, і формування у студентів комунікативної компетенції у процесі вивчення іноземної мови [3].

На сьогодні туристична сфера є однією з тих сфер діяльності, де вміння і навички комунікативної культури мають першорядне значення для фахівців. Це найбільше стосується англійської мови, яка є мовою міжнародного спілкування. Через це майбутні спеціалісти повинні вміти спілкуватися іноземною мовою, висловлювати свою думку, вести діалог й обмінюватися інформацією тощо.

Таким чином, *актуальність* статті зумовлена необхідністю підготовки фахівців із туризму, які б не тільки володіли іноземною мовою, а й мали навички комунікативної компетенції, що є важливим в їхній професійній діяльності.

Мета статті полягає у визначенні найвдаліших методів і засобів формування комунікативної компетенції майбутніх менеджерів туристичної діяльності.

Ступінь розробленої проблеми. Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій показує інтерес учених до вивчення проблем мовленнєвої підготовки спеціалістів туристичного напрямку на заняттях з іноземної мови. Так, проблемою підготовки туристських кадрів, які професійно володіють англійською мовою, займалися такі вчені, як О. Ю. Маркова, О. В. Мошняг, В. Н. Ляменкова, М. А. Жернова та ін.

Проблема комунікативної компетенції як засобу спілкування висвітлена у працях Л. А. Петровської, А. В. Курова, Г. А. Китайгородської, О. О. Леонтьєва, О. О. Бодальова та ін.

Багато вчених приділяли увагу мовленнєвій підготовці спеціалістів туристичних ВНЗ у професійній освіті [4].

А. П. Шеншина у своїй праці виявила термінологічний аспект у професійній мовленнєвій підготовці спеціалістів у туристичному ВНЗ, який буде сприяти підвищенню конкурентоспроможності випускників,

забезпечить скорочення терміну їхньої професійної адаптації в конкретній виробничій діяльності і просування в кар'єрі [6].

На думку О. Ю. Маркової, цілеспрямований процес вивчення іноземної мови створює гарну основу виховання професійної самосвідомості майбутнього спеціаліста, забезпечує йому впевненість у своїх діях, ініціативу і підприємливість [4].

Виклад основного матеріалу. Під *комунікативною компетенцією* розуміють здатність встановлювати і підтримувати необхідні контакти з іншими людьми, певну сукупність знань, умінь і навичок, що забезпечують ефективне спілкування. Вона формується в умовах безпосередньої взаємодії, тому є результатом досвіду спілкування між людьми. Поняття компетентності необхідно розглядати як завдання освіти, спрямоване на забезпечення майбутнього фахівця з туризму можливістю самореалізації в суспільстві.

Ми вважаємо, що комунікативна компетенція з іноземної мови у майбутніх фахівців із туризму є сукупністю знань, умінь і навичок з іноземної мови, що дозволяють встановлювати контакти і спілкуватися з іноземними партнерами і туристами.

Т.Г.Лобишова розрізняє такі складові частини комунікативної компетентності:

- орієнтованість у різноманітних ситуаціях спілкування, яка заснована на знаннях і життєвому досвіді індивіда;
- спроможність ефективно взаємодіяти з оточенням завдяки розумінню себе й інших при постійній видозміні психічних станів, міжособистісних взаємин і умов соціального середовища;
- адекватна орієнтація людини в самій собі - власному психічному потенціалі, потенціалі партнера, у ситуації;
- готовність і вміння здійснювати контакт з людьми;
- внутрішні засоби регуляції комунікативних дій;
- знання, вміння і навички конструктивного спілкування;

– внутрішні ресурси, необхідні для побудови ефективної комунікативної дії у визначеному колі ситуацій міжособистісної взаємодії [2].

Таким чином, комунікативна компетентність постає як структурний феномен, що містить як складові частини цінності, мотиви, настанови, соціально-психічні стереотипи, знання, уміння і навички .

Комунікативна компетенція базується не тільки на обсязі знань професійної діяльності, а ще й на обсязі навичок логіко-семантичного розуміння професійно-орієнтованої літератури, використання спеціальних інформаційних джерел, вміння вести ділові перемовини з представниками зарубіжних підприємств та іноземними туристами. Перед сучасними випускниками університетів постає завдання успішно інтегруватися в міжнародне середовище й ефективно працювати в ньому. Студенти і майбутні дипломовані фахівці добре розуміють, що інтеграція у світовий бізнес будь-якої сфери діяльності зажадає від них психологічних умінь спілкування з людьми інших національностей і культур.

Тому, на нашу думку, особливе місце у процесі навчання іноземної мови студентів туристичної спеціальності посідає формування саме комунікативної компетенції.

Як показує досвід викладання іноземної мови в Одеському національному економічному університеті, формування комунікативної компетенції у студентів спеціальності «Туризм» реалізується шляхом:

- розвитку навичок монологічного і діалогічного мовлення, завдяки методиці створення проблемних ситуацій, аудіювання й використання навчального відеоматеріалу;
- створення мультимедійних презентацій із метою розвитку вмінь публічного виступу;
- втілення сучасних методів викладання іноземної мови, що сприяють розвитку комунікативної компетенції (рольові ігри, «кейс-стаді», методика «занурення» та ін.);

- проведення екскурсій іноземною мовою;
- розробки глосарію з туристичною лексикою і навчально-методичної літератури.

Окрім того, ми вважаємо, що у процесі формування комунікативної компетенції, ефективним є застосування інтернет-технологій, що розвивають навички використання інформаційних технологій у професійній діяльності, вміння вести ділове листування електронною поштою, навички проведення он-лайн конференцій і роботи в мережі Інтернет.

Серед проблем, що виникають у процесі формування комунікативної компетенції у студентів в економічному ВНЗ, можемо виділити такі:

- недостатня кількість аудиторних годин, що гальмує процес вивчення іноземної мови;
- нестача навчально-методичного матеріалу з туристичної спеціальності;
- низький рівень англійської підготовки студентів, які вступають до ВНЗ на дану спеціальність;
- відсутність заходів у позааудиторній діяльності, які б сприяли формуванню комунікативної компетенції.

Висновки. Отже, формування комунікативної компетенції у майбутніх фахівців з «Туризму» є важливим аспектом у вивченні іноземної мови в економічному ВНЗ. Розвиток комунікативної компетенції сприятиме вмінню спілкуватися іноземною мовою, використовувати фахову лексику, вдосконаленню навичок розв'язання проблемних ситуацій, проведенню презентацій іноземною мовою, екскурсій для зарубіжних туристів, а також вмінню виступати публічно.

Подальшого вивчення потребує проблема формування соціокультурної компетенції у майбутніх фахівців з «Туризму».

ЛІТЕРАТУРА

1. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання /Науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С.Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.

2. Лобышева Т. Г. Формирование профессиональных коммуникативных умений у студентов туристского вуза в процессе обучения терминологическому переводу: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Лобышева Татьяна Германовна . – М., 1999. – 140 с.

3. Максименко С. В. Туристская деятельность: международно-правовые аспекты / С. В. Максименко – Одесса : Латстар, 2001. – 168 с.

4. Маркова О.Ю. Страноведческий аспект профессиональной подготовки студентов туристского вуза в процессе изучения иностранного языка: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Маркова Ольга Юрьевна . – М., 2000. – 176 с.

5. Овчарук О. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти. – Стратегія реформування освіти в Україні: Рекомендації з освітньої політики. – К.: „К.І.С”, 2003. – С. 57-81.

6. Шеншина А. П. Терминологические аспекты профессиональной языковой подготовки специалистов в туристском ВУЗе: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Шеншина Алиса Парменовна . – М., 1999. – 140 с.